

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петър Кирилов Нешев, Тракийски университет – Стара Загора, избран за член на Научно жури по процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ от Елисавет Йоанис Гарнета, съгласно Заповед № 2250/01.10.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и определен за изготвяне на становище на основание Протокол № 20/29.09.2025 г.

Относно: представен дисертационен труд на тема „Функционална латералност и негативна емоционалност“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“ с автор Елисавет Йоанис Гарнета.

За разработването на становището ми бяха предоставени дисертационен труд, автореферат, автобиография на кандидата, отчет за извършена проверка на автентичността на текст. Документите показват, че Елисавет Гарнета е изпълнила успешно всички предвидени дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата и е преминала успешно през необходимата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за развитие на академичния състав в Югозападен университет „Неофит Рилски“. Елисавет Гарнета съчетава научните си интереси и изследователски умения в областта на психологията с работата си като учител в детска градина в Гърция.

Обща характеристика на дисертационния труд

В представения за защита дисертационен труд е изследвано, описано и систематизирано влиянието на функционалната латералност върху емоционалната регулация на поведението на личността. Елисавет Гарнета разглежда възможности за превенция и оказване на психологическа помощ на емоционално нестабилни хора. Тя посочва как мозъчната асиметрия определя емоционалните състояния на личността. Дисертационният труд се състои от увод, три глави, обобщение, изводи, приноси, библиография, 5

приложения и е в обем от 184 страници. Текстът съдържа 37 таблици и 28 фигури. Ползвани са 231 адекватни научни източника на латиница.

Актуалност и значимост на темата на изследването

Елисавет Гарнета посочва във въведението актуалността на темата за дейността на човешкия мозък и преживяването на положителни или отрицателни емоции. Авторката търси връзката между функционирането на лявото и дясното полукълбо на мозъка и изпитването на конкретни емоции (с. 3). Чрез своето изследване Елисавет Гарнета дава научно аргументирани отговори на значими изследователски въпроси в съвременната гръцка психология.

Теоретична аргументация на изследването

В теоретичната част на дисертационния труд Елисавет Гарнета извършва сполучлив сравнителен анализ на различни научни концепции и теоретични подходи за обяснение на личността и мозъчните структури, определящи проявите на емоциите. Според авторката най-добри обяснителни възможности имат психодинамичния, бихевиористичния и социо-културния подходи за разбиране на личността (с. 4). Елисавет Гарнета прави синтезиран преглед на концепциите за емоционалното развитие на личността. Тя разглежда различни теоретични модели, които показват ролята на емоциите за регулацията на поведението, оцеляването и психичното благополучие на личността.

Психологическа специфика на изследването

Авторката умело разкрива психологическата специфика на проблематиката и това е едно от многото достойнства на дисертационния труд. От психологическа гледна точка са обяснени тревожността, невротизмът, агресивната раздразнителност. По-конкретно са разгледани половите различия в личностните черти, свързани с негативната емоционалност. Елисавет Гарнета добре е обяснила как функционалната специализация на мозъчните хемисфери влияе върху използването на езика, двигателния контрол, пространствената ориентация, възприемането и изразяването на емоциите. В първа глава е посочено специфичното влияние на различни мозъчни нарушения върху когнитивното, емоционалното и социално функциониране на личността.

Практическа страна на изследването

Елисавет Гарнета свързва теоретичната обосновка на проблема с неговата практическа реализация по оригинален начин. Тя представя във втора глава методологията, целта, задачите, хипотезите и методите на проведеното от нея емпирично изследване. Основната цел е да се анализира връзката между функционалната хемисферна латерализация и негативната емоционалност в зряла възраст. За реализацията на поставената цел са изследвани взаимоотношенията между невротизъм, личностна тревожност и агресивна раздразнителност. Тези личностни характеристики са тясно свързани с негативната емоционалност. Изследвани са също патерните на латералните предпочитания ръкост, кракост и тяхната конгруентност. Допълнително е посочен и модериращият ефект на пола върху изследваните зависимости. Посочени са и 5 конкретни задачи на

изследването. Авторката е формулирала една основна хипотеза и 5 подхипотези. Основната хипотеза е: съществува значима връзка между функционалната латералност и личностните черти, свързани с негативна емоционалност, като тази връзка се модерира от пола. Изследването е проведено върху представителна извадка от 208 клинично здрави възрастни (19–63 г.). При провеждане на изследването са спазени етичните правила. Използваният изследователски инструментариум е подходящ и съответства на целта на изследването.

Практическа приложимост на резултатите

Постигнатите резултати от изследването са представени в табличен вид и чрез фигури в трета глава. В детайли е посочена тяхната съотнесимост към поставените хипотези. Ясно е показано потвърждават ли се и до каква степен основната хипотеза и подхипотезите на изследването. Авторката е направила собствена критична интерпретация на резултатите и на тяхната реална приложимост в психотерапевтичната и в диагностичната практика. Тя достига до ценни изводи. По-значимите изводи от изследването според мен са: Преобладаващите моторни латерални предпочитания сред генералната гръцка популация са десноръкост и деснокракост. Съществуват полови различия в мануалните предпочитания, като честотата на десноръкост е по-висока при жените, отколкото при мъжете. Не са установени значими полови различия по отношение на кракостта. Леворъките хора изпитват значимо по-нисък невротизъм в сравнение както с десноръките, така и със смесеноръките. Десноръките и смесеноръките не се различават значимо по нивото на невротизъм, което предполага, че недесноръкостта не е свързана с по-висока емоционална уязвимост. Десноръките, смесеноръките и леворъките изследвани лица не се различават значимо по нивото на личностна тревожност, което предполага, че ръкостта не е надежден предиктор на личностната тревожност. Агресивната раздразнителност не се различава значимо между групите с различна ръкост. Полът и ръкостта, но не и тяхното взаимодействие, имат значими ефекти върху невротизма. Само полът, но не и ръкостта или взаимодействието между пол и ръкост, оказва значим ефект върху тревожността, като жените са по-тревожни в сравнение с мъжете.

Постиженията на проучването дават практически насоки за разработването на терапевтични програми за справяне с тревожността, невротизма и агресивната раздразнителност.

Теоретичните и приложните постижения, представени в дисертационния труд са популяризирани в научните публикации на авторката. Авторефератът представя адекватно и точно съдържанието, структурата и приносите на дисертационния труд. В дисертационния труд не открих текстове, които да са плагиатствани от други автори и до мен не са достигнали сигнали за това. Всички текстове, които Елисавет Гарнета е ползвала са цитирани коректно, като са спазени утвърдените стандарти. Нямам критични бележки към дисертационния труд и автореферата към него.

Въпросите ми са следните:

1. Кой от получените резултати от проведеното емпирично изследване, според Вас, имат най-голяма практическа приложимост?
2. Възможно ли е чрез методите на позитивната психология да се намалят тревожността, невротизмът и агресивната раздразнителност на личността?

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

1. Направен е успешен сравнителен анализ на различни научни теории и подходи за обяснение на функционалната латералност и негативната емоционалност.
2. Обяснени са смислено и задълбочено конструктите латералност, невротизъм, тревожност, агресивна раздразнителност.
3. Проведено е актуално емпирично изследване, в което са представени и систематизирани половите различия по отношение на невротизма и тревожността.
4. Проведеното изследване предоставя нови и полезни знания за това как функционирането на лявото и дясното мозъчно полукълбо влияе върху емоционалната регулация на личността.
5. Постигнатите резултати дават възможност да се разбере по-добре психологическата специфика на изследвания проблем и да се направят емоционални профили на личността.

В заключение, представеният дисертационен труд на тема „Функционална латералност и негативна емоционалност” представлява завършено научно изследване, съдържащо значими достойнства, постижения и приноси. Постигнатите резултати и направените изводи могат да се приложат в психотерапията, психологичното консултиране и психодиагностиката за успешната работа на психолога с хора, изпитващи негативни емоции. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Елисавет Йоанис Гарнета да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология“ по Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, Научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“.

София, 17.10.2025 г.

Доц. д-р Петър Нешев

SCIENTIFIC OPINION

by Assoc. Prof., Doctor Petar Kirilov Neshev, Trakia University – Stara Zagora, elected as a member of the Scientific Jury under the procedure for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” by: Elisavet Ioannis Gkarneta, according to Order No. 2250/01.10.2025 y. of the Rector of Southwestern University “Neofit Rilski” and appointed to prepare on statement on the basis of Protocol No. 20/29.09.2025 y.

Subject: presented dissertation work on the topic “Functional laterality and negative emotionality”

for the award of the educational and scientific degree “doctor” in the Field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, Professional direction 3.2. Psychology, Scientific specialty “Pedagogical and Age Psychology” with author Elisavet Ioannis Gkarneta.

For the development of the statement, I was provided with a dissertation work, an abstract, the candidate’s curriculum vitae and a report on the verification of the authenticity of a text. The documents show that Elisavet Gkarneta has successfully completed all the planned activities in the individual study plan for the entire duration of the doctoral studies and has successfully gone through the necessary procedure for admission of defense for the acquisition of the educational and scientific degree “doctor” in accordance with Law of Higher Education, the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the Conditions and The regulations for the development of the academic staff at Southwestern University “Neofit Rilski”.

Elisavet Gkarneta combines her scientific interests and research skills in the field of psychology with her work as a kindergarten teacher in Greece.

General characteristic of the dissertation work

In the dissertation work submitted for defense, the influence of functional laterality on the emotional regulation of personality behavior is examined, described and systematized. Elisavet Gkarneta explores possibilities for prevention and the provision of psychological support to emotionally unstable individuals. She highlights how brain asymmetry determines the emotional states of the personality. The dissertation work consists of an introduction, three chapters, a summary, conclusions, contributions, a bibliography, five appendices and has a total length of 184 pages. The text includes 37 tables and 28 figures. A total of 231 relevant scientific sources in Latin script have been used..

Actuality and relevance of the research topic

In the introduction, Elisavet Gkarneta highlights the relevance of the topic concerning brain function and the experience of positive or negative emotions. The author seeks to identify the connection between the functioning of the left and right hemispheres of the brain and the experience of specific emotions (p.

3). Through her research, Elisavet Gkarneta provides scientifically grounded answers to key research questions in contemporary Greek psychology.

Theoretical argumentation of the study

In the theoretical part of the dissertation work, Elisavet Gkarneta conducts a well-structured comparative analysis of various scientific concepts and theoretical approaches used to explain personality and the brain structures that determine emotional expression. According to the author, the psychodynamic, behaviorist, and socio-cultural approaches offer the most explanatory potential for understanding personality (p. 4). Elisavet Gkarneta presents a synthesized overview of key theories on the emotional development of personality. She examines various theoretical models that emphasize the role of emotions in behavior regulation, survival, and psychological well-being.

Psychological specificity of the research

The author skillfully reveals the psychological specificity of the topic, which is one of the many strengths of the dissertation. From a psychological perspective, anxiety, neuroticism, and aggressive irritability are thoroughly explained. Particular attention is given to gender differences in personality traits associated with negative emotionality. Elisavet Gkarneta provides a clear explanation of how the functional specialization of the brain hemispheres influences language use, motor control, spatial orientation, and the perception and expression of emotions. The first chapter outlines the specific impact of various brain impairments on the cognitive, emotional, and social functioning of the personality.

Practical side of the research

Elisavet Gkarneta uniquely connects the theoretical foundation of the problem with its practical implementation. In the second chapter, she presents the methodology, objectives, tasks, hypotheses, and methods of her empirical research. The main goal is to analyze the relationship between functional hemispheric lateralization and negative emotionality in adulthood. To achieve this goal, the relationships between neuroticism, trait anxiety, and aggressive irritability were examined. These personality characteristics are closely related to negative emotionality. Additionally, patterns of lateral preferences in handedness, footedness, and their congruence were studied. The moderating effect of gender on the investigated relationships is also highlighted. Five specific research tasks are outlined. The author formulated one main hypothesis and five sub-hypotheses. The main hypothesis states that there is a significant relationship between functional laterality and personality traits associated with negative emotionality, with this relationship being moderated by gender. The study was conducted on a representative sample of 208 clinically healthy adults (aged 19–63). Ethical guidelines were followed during the research. The research instruments used were appropriate and corresponded to the aims of the study.

Practical applicability of the results

The results of the study are presented in tabular form and through figures in the third chapter. Their relevance to the stated hypotheses is detailed. It is clearly shown whether and to what extent the main hypothesis and sub-hypotheses are confirmed. The author provides her own critical interpretation of the results and their practical applicability in psychotherapeutic and diagnostic practice. She draws valuable conclusions. According to me, the most significant findings of the study are: The predominant motor lateral preferences in the general Greek population are right-handedness and right-footedness. Gender differences exist in manual preferences, with a higher frequency of right-handedness among women than men. No significant gender differences were found regarding footedness. Left-handed individuals exhibit significantly lower levels of neuroticism compared to both right-handed and mixed-handed individuals. There is no significant difference in neuroticism levels between right-handed and mixed-handed individuals, suggesting that non-right-handedness is not associated with higher emotional vulnerability. Right-handed, mixed-handed, and left-handed participants do not differ significantly in levels of trait anxiety, indicating that handedness is not a reliable predictor of trait anxiety. Aggressive irritability does not differ significantly among groups with different handedness. Gender and handedness, but not their interaction, have significant effects on neuroticism. Only gender, but not handedness or the interaction between gender and handedness, has a significant effect on anxiety, with women exhibiting higher anxiety levels compared to men.

The achievements of the study provide practical guidelines for the development of therapeutic programs aimed at addressing anxiety, neuroticism, and aggressive irritability. The theoretical and applied contributions presented in the dissertation have been disseminated in the author's scientific publications. The abstract accurately and adequately reflects the content, structure, and contributions of the dissertation. I did not find any plagiarized texts in the dissertation, nor have I received any reports suggesting such issues. All sources used by Elisavet Gkarneta are properly cited, adhering to established standards. I have no critical remarks regarding the dissertation and its abstract.

My questions are as follows:

1. Which of the results obtained from the conducted empirical study do you consider to have the greatest practical applicability?
2. Is it possible to reduce anxiety, neuroticism, and aggressive irritability of the personality through methods of positive psychology?

Scientific and scientific-applied contributions of the dissertation work

1. A successful comparative analysis of various scientific theories and approaches explaining functional lateralization and negative emotionality has been conducted.

2. The constructs of laterality, neuroticism, anxiety, and aggressive irritability are meaningfully and thoroughly explained.
3. A current empirical study has been carried out, presenting and systematizing gender differences in neuroticism and anxiety.
4. The conducted study provides new and valuable insights into how the functioning of the left and right brain hemispheres influences the emotional regulation of the personality.
5. The achieved results allow for a better understanding of the psychological specificity of the studied problem and enable the creation of emotional profiles of the personality.

In conclusion, the presented dissertation titled “Functional laterality and negative emotionality” represents a completed scientific study containing significant merits, achievements, and contributions. The results obtained and the conclusions drawn can be applied in psychotherapy, psychological counseling, and psychodiagnostics to support the successful work of psychologists with individuals experiencing negative emotions.

All this gives me sufficient grounds to confidently express my positive opinion and to strongly recommend that Elisavet Ioannis Gkarneta be awarded the educational and scientific degree of “doctor of psychology” in the Field of higher education 3. Social, Economic, and Legal sciences, Professional Field 3.2. Psychology, Scientific Specialty "Educational and developmental Psychology."

Sofia, 17.10.2025 y.

Assoc. Prof. Dr. Petar Neshev